

Kako je bilo nekoč?

Anici piše Ivo.

Anica moja!

dobro se spominjaš, otrok moj, da sem ti obljubil zadnjikrat, ko sem bil pri vas, povestco, drobno in lepo, kakor je bila lepa ona kraljična, o kateri sem ti pripovedoval.

Obljubil sem ti, da ti povem, kako je bilo na počitkih pri moji tetki. Takrat je naju motila tvoja mamica, ki mi je hotela povedati sto in sto novic. Ti si bila žaljena, Anica, ker ti nisem povedal vseh svojih pripovedk, ki jih znam.

Ali, otrok moj, kako ti naj povem vse? Kadar boš tudi ti odrasla, pa boš vedela, da je sto in sto pripovedk, ki si jih zamisli naša duša. Vedela boš, dragica moja, da je naša ljubezen neizkončna, in da ne sme biti naše sovraštvo nikdar, nikdar naša slabost. Glej, ti srček moj, jaz ljubim živali, ljubim rastline, jaz ljubim dol in gore, ljubim drevesa in cvetice. Ljubim vse, kar se je rodilo na naši zemlji. Tla, na katerih stojiš, so del zemlje, ki nas hrani in ki nas sprejme v svoje okrilje, kadar umremo.

Kje ima naša tetka svoje posestvo, veš?! Tam si že bila! V dolu se vije potok kot srebrna kača. Ob njem stoji v senci topolov mlin, bel in zidan. Tja sem hodil na počitke. In tam je prijetno! Ah, tam je jako prijetno! Pa moja tetka me je tudi jako, jako ljubila. Takrat je bila Franica še majhno dekletce, tako, kakršno si ti zdaj! In jaz sem bil njen družabnik. Tetka se je jako bala zanjo, da ne bi padla v vodo in prišla pod kolesa. Zato sem bil vse počitke jaz pri njih, ki sem bil starejši.

Ej, da bi ti vedela, moja Anica, kako prijetno je bilo! Nekoč sem dobil knjigo, knjigo za mladino, takšno kakor je ta-le »Zvonček«, ki ga sedaj-le bereš. Tetka je zbirala posamezne številke, Franica jih je morala skrbno hraniti, in koncem leta so jih dali vezat v debelo knjigo. Takšno knjigo sem dobil nekoč jaz. Popoldne je bilo, vročina je bila huda. Skopal sem se — in zalezal sem v sobo, kjer je stala omara za knjige. Pa vzel sem jo — in zbežal sem z njo pod kozelc — v sani, ki so stale tamkaj z zarjavimi okovi, prazne, zaprašene, čakajoče zime.

Nihče me ni videl! In tam sem legel v sani in bral in bral, da se mi je zdelo, kakor da sem v raj. Bral sem povest, kako je sanjal Janko, da so ga nesli angelci v nebesa — in čuj, zazdelo se mi je, kakor da tudi mene neso angelci s sanmi vred v nebo, in že sem težko, težko čakal, kaj bo gori, če stopim v to veličastno dvorano. Toda — samo zdelo se mi je, ostal sem na mestu s sanmi, bridko obžaluje, da ne morem v nebesa, zakaj prelepo mora biti tam.

Prelepo, prelepo je bilo v saneh. Zamislil sem se in bral sem in bral, da se je nagnil dan.

Ah, prelepo je bilo v saneh; in ko so me jeli klicati, da naj grem h kavi, niti ganil se nisem. Niti premaknil se nisem, da bi me ne opazili. Kaj ne, Anica, kako poreden sem bil? Čuj, še bolj sem bil poreden! Ko se

nisem oglasil na tetine klice, pa so me jeli iskati. V strahu je zopet in zopet in zopet zaklicala tetka po meni. Toda jaz sem molčal, ker sem vedel, da bi se moral ločiti od knjige.

Jasno sem slišal, kako so se pogovarjali: »Mogoče, da je zabredel v vodo.« Mlinski hlapec, katerega ljubljene sem bil, je trdil, da me je videl še pred kratkim na dvorišču. In šli so na hlev, kjer sem imel svoje golobe, šli so na kozelc, kamor sem se izgubil, če sem hotel gledati proti domu, iskali me po mlinu, kjer sem rad brskal po otrobih ali premetaval pšenico. Mirno in tiho in že boječe sem ležal v saneh ter pričakoval, kdaj me najdejo. Pa nihče se ni spomnil — in vsi so šli pred hišo, pod obok, kjer je stala na mizi južina. Dobro sem še slišal, ko je dejala tetka: »Zaspal je kje!«

Ko sem čutil, da je vse mirno, sem pokukal iz sani, če je kje morebiti kdo. In ker ni bilo nikogar, sem se splazil na tla in okrog poda in staje za drvarnico, legel v travo pod jablano, ležal nekaj trenutkov in potem bežal pod obok.

»Kje si bil?« me vpraša tetka!

»Za drvarnico, pod jablano!« sem se odrezal.

»Ali ves čas?« — Molčal sem!

»Kaj si počel?«

»Ležal sem!«

Med tem časom pa je prišla stara pestunja, ona sloka, suha ženica, ki je predlanskim letom umrlo, ter me zatožila, da sem ležal v saneh.

»V saneh je bil! — Pa še ne oglasi se!« je dejala.

Sklonil sem glavo in gledal v tla, da ne bi videl jeznih in hudih pogledov tetkinih.

Ničesar mi ni očitala, samo to je dejala: »Pojdi nazaj in danes boš brez južine. Tam-le so jabolka. Hotela sem ti jih dati dvoje — pa ne dobiš nobenega!«

V košarici so bila lepa rumena in rdečkasta jabolka, ki so zrela o svetem Jakobu. Bila so to prva jabolka s sosedovega vrta, in že dolgo sem se veselil nanje. Prav mi je bilo, tako se poplačuje neodkritosrčnost! Niti v nebesa nisem prišel, niti jabolk dobil, pa brez južine sem bil.

Osramočen sem stal ob kamenitem stebru. Potem pa sem jel jokati in ko sem se najokal, mi je dala tetka mleka, da ne bom lačen, s pristavkom: »Jabolk ne dobiš danes!«

Kako bi ti vse navedel! Poglej, kako obilno je že to pismo. Rad bi ti še danes povedal marsikaj, marsikaj — ali ni niti prostora, niti časa nimam. Pozno v noč je že, treba iti k počitku in jutri treba delati. Ej, takrat, ko sem bil še mlad, se nisem zmenil za drugo jutro! Zaspal sem zdaj na klopi ob peči, zdaj za mizo, zdaj pred hišo pod obokom . . . Ej, lepo je biti mlad!

Dragica moja, še drugikrat kaj, morebiti, kako sem lovil ribe, ko se je posušil potok, kako sem narejal svojim lin, kako sem šel v posete. Ah, toliko, toliko bi ti povedal!

Pozdravi mamico, kakor te pozdravlja tvoj

Ivo.